Центральноукраїнський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка
Кафедра біології та методики її викладання

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри

Калініченко Н.А
«29 » серпня 2017 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ППВД/ВК – 2.1.4.2.6 Основи сільського господарства

Галузь знань:01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність: 014 Середня освіта (Хімія)
Освітньо-професійна програма:
Середня освіта (Хімія та Біологія)

2017- 2018 навчальний рік

Робоча програма з дисципліни «Основи сільського господарства»
Спеціальність: 014 Середня освіта (Хімія)
Освітньо-професійна програма: Середня освіта (Хімія та Біологія)

Розробник: Данилків Ольга Миколаївна - доцент, кандидат сільськогосподарських наук

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри

Протокол від «29» серпня 2017 року № 1

Завідувач кафедри біології та методики її викладання

_____ (Калініченко Н. А.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

©О. М. Данилків, 2017 рік

1. Опис навчальної дисципліни

<table>
<tr><th>Найменування показників</th><th>Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень</th><th>Характеристика навчальної дисципліни</th></tr>
<tr><td></td><td></td><td>денна форма навчання</td></tr>
<tr><td>Кількість кредитів, відповідних ECTS: 3</td><td>Галузь знань:01 Освіта/Педагогіка</td><td rowspan="2">Нормативна</td></tr>
<tr><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Модулів – 3</td><td rowspan="5">Спеціальність: 014 Середня освіта (Хімія)
Освітньо-професійна програма:
Середня освіта (Хімія та Біологія)</td><td>Рік підготовки: 2-й</td></tr>
<tr><td>Змістовних модулів – 3</td><td>Семестр: 4-й</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Загальна кількість годин - 90</td><td>Лекції: 18 год.</td></tr>
<tr><td>Практичні: 16 год.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Тижневих годин для денної форми навчання:
аудиторних – 2 ;
самостійної роботи студента – 3.</td><td>Самостійна робота: 45год.
Консультацій 11 год.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Рівень вищої освіти перший (бакалаврський):</td><td>Вид контролю: екзамен.</td></tr>
<tr><td></td></tr>
</table>

Примітка

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 34/45

37,8 % аудиторних занять;

62,2 % самостійна робота студентів.

2. Мета і завдання вивчення курсу

Мета: засвоєння студентами знань процесів створення матеріальних благ, необхідних для існування і розвитку суспільства в умовах ведення сільського господарства для подальшого усвідомленого розуміння сучасних ресурсозберігаючих технологій, наукових досягнень, які повинні забезпечувати виробництво конкурентоспроможної продукції рослинництва і тваринництва, екологічно чистих продуктів харчування, сировини для переробної промисловості при вивченні дисциплін і для майбутньої роботи.

Завдання: забезпечити студентам набуття теоретичних знань з основ сільськогосподарського виробництва, пізнання його долі в народному господарстві, складу і структури, технологій виробництва основних видів продукції, особливостей як галузі матеріального виробництва, важливіших напрямків науково-технічного прогресу; ознайомлення з новими шляхами

інтенсифікації виробництва продукції для подальшого ефективного розвитку агропромислового комплексу в нинішніх ринкових економічних умовах.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

знати: стан та основні напрямки розвитку тваринництва та рослинництва в Україні. Значення і біологічні особливості сільськогосподарських тварин, їх використання, поширення та потенціал продуктивності, технологію виробництва тваринницької та рослинницької продукції.

Студент повинен вміти:

- оцінювати с/г тварин за екстер'єром; розраховувати продуктивність с/г тварин; класифікувати тварин за породами;
- вміти складати раціони для с/г тварин;
- класифікувати корма за походженням, за енергією;
- класифікувати культурні рослини та бур'яни; застосовувати основні методи боротьби з бур'янами; застосовувати сівозміни на пришкільній ділянці; визначати посівні якості насіння та їх підготовку до сівби.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Лекції

Тема 1. Походження й одомашнення сільськогосподарських тварин.

1.1.Час, причини і місце одомашнювання тварин.

1.2. Приручення і одомашнювання тварин.

1.3.Дикі предки і родичі свійських тварин.

1.4.Зміна тварин у процесі одомашнювання.

Тема 2. Вчення про породу.

2.1.Поняття про породу.

2.2.Фактори породоутворення.

2.3.Класифікація порід.

2.4.Структура породи.

Тема 3. Конституція, екстер'єр та інтер'єр сільськогосподарських тварин.

3.1.Конституція тварин.

3.2.Кондиції тварин.

3.3.Екстер'єр тварин.

3.4.Інтер'єр тварин.

Тема 4. Методи розведення.

4.1.Чистопородне розведення.

4.2.Схрещування.

4.3.Гібридизація.

Практичні заняття

Тема 1.Оцінка сільськогосподарських тварин за екстер'єром.

Тема 2.Облік росту і розвитку сільськогосподарських тварин. Облік м'ясної продуктивності.

Тема 3.Породи крупного рогатого скота. Оцінка молочної продуктивності.

Вивчення тем з самостійного опрацювання

Тема 1. Кролівництво. Породи кролів.
Тема 2. Види і породи сільськогосподарської птиці. Яєчна продуктивність.
Тема 3. Вовнова продуктивність овець. Породи овець.
Тема 4. Породи коней.

Змістовий модуль 2

Лекції

Тема 1. Класифікація кормів.
1.1.Загальні відомості.
1.2.Соковиті корма.
1.3.Грубі корма.
1.4.Концентровані корма.
1.5.Залишки технічних виробництв.
1.6.Корма тваринного походження.
Тема 2. Хімічний склад кормів і їх фізіологічне значення.
2.1.Неорганічні речовини кормів.
2.2.Органічні речовини кормів.
2.3.Біологічно-активні добавки.

Практичні роботи

Тема 1. Методи оцінки поживності кормів.
Тема 2. Техніка складання раціонів.

Вивчення тем з самостійного опрацювання

Тема 1. Характеристика основних зернових культур.
Тема 2. Характеристика багаторічних бобових кормових трав.

Змістовий модуль 3

Тема 1. Поняття про грунти.
1.1.Склад і властивості ґрунту.
1.2.Агрономічні властивості ґрунту.
1.3.Морфологічні ознаки ґрунтів.
1.4.Основні типи грунтів.
Тема 2. Сільськогосподарські культури.
2.1.Класифікація сільськогосподарських культур.

Практичні заняття

Тема 1. Складання сівозмін. Системи землеробства.
Тема 2. Добрива. Норми внесення добрив.
Тема 3. Бур’яни та боротьба з ними.

Вивчення тем з самостійного опрацювання

Тема 1. Насінництво.
Тема 2. Характеристика основних плодових культур.
Тема 3. Характеристика основних ягідних культур**.**
Тема 4. Види грунтів та їх класифікація.
Тема 5. Боротьба с ерозією грунтів.

4. Структура залікового кредиту

Тема	Кількість годин, відведених на:				
	Лекції	**Практичні заняття**	**Консультації**	**Самостійна робота**	**Усього**
Змістовний модуль 1					
Тваринництво	8	6	4	19	34
Змістовний модуль 2					
Основи кормовиробництва та годівлі тварин	6	4	4	14	25
Змістовний модуль 3					
Рослинництво	4	6	3	20	31
Всього годин	18	16	11	53	90

5. Тематика практичних занять

№ n/n	**Теми лабораторних занять**	**Кількість годин**
1 модуль (Тваринництво)		
1.	Оцінка сільськогосподарських тварин за екстер’єром	2
2.	Облік росту і розвитку сільськогосподарських тварин. Облік м’ясної продуктивності.	2
3.	Породи крупного рогатого скота. Оцінка молочної продуктивності.	2
	2 модуль (Основи кормовиробництва та годівлі тварин)	
4.	Методи оцінки поживності кормів.	2
5.	Техніка складання раціонів	2
	2 модуль (Рослинництво)	
6.	Складання сівозмін. Системи землеробства.	2
7.	Добрива. Норми внесення добрив.	2
8.	Бур’яни та боротьба з ними.	2
	Разом	16

6. Теми робіт для самостійного навчання

№ n/n	Теми	Кількість годин
	Тваринництво	
1.	Кролівництво. Породи кролів.	4
2.	Види і породи сільськогосподарської птиці. Яєчна продуктивність.	4
3.	Вовнова продуктивність овець. Породи овець	4
4.	Породи коней	4
	Всього	16
	Основи годування тварин	
4.	Характеристика основних зернових культур.	6
5.	Характеристика багаторічних бобових кормових трав.	6
	Всього	12
	Рослинництво	
6.	Насінництво.	3
7.	Характеристика основних плодових культур.	3
8.	Характеристика основних ягідних культур**.**	3
9.	Види грунтів та їх класифікація.	4
10.	Боротьба с ерозією грунтів.	4
	Всього	17
	Разом	45

7. Методи навчання

За характером викладання навчального матеріалу: словесні (лекції, пояснення), наочні (використання таблиць), практичні (виконання лабораторних робіт).

За організаційним характером: стимулювання і мотивація навчально-пізнавальної діяльності, контроль та самоконтроль у навчанні.

За логікою сприймання та засвоєння навчального матеріалу: індуктивно-дедукційні, репродуктивні, прагматичні, дослідницькі, проблемні.

8. Методи контролю

1. Усні опитування;
2. Поточні контрольні роботи;
3. Модульні контрольні роботи;
4. Екзамен

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота									Екзамен	Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3				
Т1	Т2	Т3	Т4	Т1	Т2	Т1	Т2	Т3	**40 балів**	**100 балів**
7	7	7	7	7	7	6	6	6		

Т1, Т2…Тn - Теми змістових модулів

Примітка: Загальна сума балів за модулі – 60. Якщо за всі модулі студент отримав в середньому, наприклад, 3,75 балів, то за 100 – бальною він отримає:

5 балів - 60 балів

3,75 бала – X $\qquad X = \frac{3{,}75 \cdot 60}{5} = 45$ балів.

За шкалою оцінювання це буде «добре» - С.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності		Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
			для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100		**A**	відмінно	зараховано
82-89		**B**	добре	
74-81		**C**		
64-73		**D**	задовільно	
60-63		**E**		
35-59		**FX**	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34		**F**	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

1. Власні розробки лекцій
2. Лабораторний практикум з основ сільського господарства.

11. Рекомендована література

Базова

1. Агрохімія: Підручник/ І.М.Карасюк. О.М.Геркіял, Г.М.Господаренко та ін.; За ред.. І.М.Карасюк. -К.: Вища школа, 1995. -471
2. Бакка М.Т. та ін. Основи ведення сільського господарства та охорона земель: Навч. посібник /М.Т.Бакка, В.П.Стрельченко, П.Т.Божок. - Житомир: ЖШ, 2000. -366
3. Загальне землеробство: Підручник/ В.О.Єщенко, П.Г.Копитко, В.П.Опришко. - К.: Вища освіта, 2004.-336с.
4. Куян В.Г. Плодівництво/ В.Г.Куян. -К.: Аграрна наука, 1998. -472 Овочівництво: Підручник в 2 ч /В.І.Лихацький, Ю.Є.Бургарт, В.Д.Васянович; за ред. В.І.Лихацького. -К.: Урожай, 1996- ***Ч І.*** Теоретичні основи овочівництва та культиваційні споруди.-1996.-304с. Ч *77.* Біологічні особливості і технологія вирощування овочевих культур - 1996.-360с. Ґрунтознавство. Підручник/ І.І.Назаренко, С.М.Польчина, В.А.Нікорич. - Чернівці, 2003.- 400
5. Науково-обгрунтована система ведення агропромислового виробництва в Кіровоградській області. Кіров, ін. АПВ УААН, 2005.- 264 с.

6. Основи сільського господарства (лабораторний практикум). О.М. Данилків – Кіровоград: ТОВ «Центрально-Українське видавництво», 2014. – 204с.
7. І.А.Плуженко; за ред.. А.І.Вертійчук. -К.: Урожай, 2004. -656 с.
8. Практикум з основ агрономії і рослинництва. Підг. В.В.Фалюш,
9. І.В.Андрощук, Л.В.Сало. -Луцьк: ВДУ ім. Л.Українки, 2001.-64 с.

Допоміжна

1. Ковалев Ю.Н. Технология и механизация животноводства: Учебник. -М.: ИРПО; Изд. центр «Академия», 2000.- 416 с.
2. Кормовиробництво. Практикум: Навч. Посібник/ О.І.Зінченко, І.Т.Слюсар, Ф.Ф.Адемень; за ред. О.І.Зінченко. -.К.: Нора - прінт, 2001. -470с. Кравченко М.С. Землеробство: Підручник/ М.С.Кравченко, Ю.А.Злобін, О.М.Царенко; за ред.. М.С.Кравченко.-К.: Либідь, 2002.- 496с. В.І.Лихацький, Ю.Є.Бургарт Овочівництво: практикум: Навч. посібник.- К.: Вища школа, - 1994 -366с.
3. Механізація сільськогосподарського виробництва і захисту рослин: Навч. посібник/ Б.Г.Войтюк, І.В.Адамчук, Г.Р.Гаврилюк, О.С.Марченко; за ред. Б.Г.Войтюк .- К.: Вища школа, - 1993 -512с.
4. Плодоводство и овощеводство: учебник/ В.А.Потапов, В.К. Родионов, Ю.Г.Скрипников и др.; под. ред. В.А.Потапов. -М.: Колос, 1997.-432с. Практикум із землеробства: навч. посібник/ М.С.Кравченко, Ю.Г.Міщенко, О.М.Царенко; за ред.. М.С.Кравченко і З.М. Томашвського.- К.: Мета 2003.-320с.
5. Годівля сільськогосподарських тварин: підручник/ Г.В.Проваторов, В.О.Проваторова. - Суми: ВТД»Університетська книга», 2004.- 510с. Машиновикористання у тваринництві: підручник/ І.РЕвенко, В.М.Манько, В.І. Кравчук; за ред.. І.І.Ревенка.- К.: Урожай, 1999. -208с.

12. Інформаційні ресурси

1. **http://www.google.com.ua/ ПОСІБНИК: СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО В УКРАЇНІ.**
2. http://lib.chdu.edu.ua/ Посібники - Основи ведення сільського господарства та охорона земель. Програма для вищих навчальних закладів освіти III-IV рівнів акредитації.
3. **http://ua-referat.com/** Продуктивність сільськогосподарських тварин.

Питання до лекційної модульної роботи з «Основ сільського господарства»
Змістовний модуль І. Тваринництво

1. Вкажіть час і місце та поясніть причини одомашнювання тварин.
2. Охарактеризуйте процес приручення і одомашнювання тварин.
3. Назвіть диких предків і родичів свійських птахів і тварин та місце їх існування.
4. Які зміни відбулися у тварин у процесі їх одомашнювання.
5. Дайте визначення поняття “конституція тварин”. Охарактеризуйте конституції за П.М. Кулєшовим – М.В.Івановим.
6. Охарактеризуйте фактори впливу на формування типів конституції та на кондиції тварин.
7. Поясніть основні методи оцінки екстер'єру тварин.
8. Поняття про породу. Класифікація порід.
9. Фактори породоутворення та їх характеристика.
10. Породи великої рогатої худоби та свиней.
11. Структура породи.
12. Породи овець та коней.
13. Види і породи сільськогосподарських птахів.
14. Чистопородне розведення: визначення, застосування, значення.
15. Промислове і поглинальне схрещування: визначення, застосування, значення.
16. Перемінне і відтворне схрещування: визначення, застосування, значення.
17. Ввідне схрещування і гібридизація: визначення, застосування, значення.

Змістовний модуль ІІ. Кормовиробництво та годівля тварин

1. Охарактеризуйте об'ємисті корма.
2. Охарактеризуйте концентратні корма.
3. Охарактеризуйте корма технічних виробництв.
4. Фактори впливу на поживність кормів.
5. Охарактеризуйте хімічний склад кормів.
6. Вода кормів та її фізіологічне значення.
7. Сира зола кормів та її фізіологічне значення.
8. Сирий протеїн і його фізіологічне значення.
9. Сирий жир і його фізіологічне значення.
10. Сира клітковина і її фізіологічне значення.
11. Вуглеводи кормів та їх фізіологічне значення.

Змістовний модуль ІІІ. Рослинництво

1. Склад і властивості грунту.
2. Охарактеризуйте агрономічні властивості грунту.
3. Поясніть морфологічні ознаки грунтів. Охарактеризуйте грунтові обрії.
4. Характеристика основних типів грунтів.
5. Зернові культури та їх характеристика.
6. Зернобобові культури та їх характеристика.
7. Технічні культури та їх характеристика.
8. Олійні та прядильні культури та їх характеристика.
9. Лікарські та ефіроолійні культури та їх характеристика.
10. Характеристика кормових культур.

Методичні вказівки

Для виконання самостійної роботи студентів

I. Вступ

Самостійна робота студентів є невід'ємною складовою частиною навчального процесу у вузі, так як згідно сучасних навчальних планів на цей вид роботи студента відводиться понад 50% загального об'єму дисципліни. Якісна підготовка навчання можлива лише тоді, коли студент чітко уявляє собі весь об'єм навчальної дисципліни і вміє самостійно раціонально розподілити свій час на виконання різних видів і форм навчальної роботи в позаурочний час. До таких форм можна віднести: написання реферату, виготовлення наочності (таблиця, схема, діаграма), підготовка доповіді на підсумкове заняття чи конференцію, підготовка тексту бесіди на екологічну тему серед учнів молоді; підготовка матеріалів для проведення вечорів, дискусій, вікторин, конкурсів з екологічних тематик і ін.

II. Підготовчий період

З метою виконання будь якого виду самостійної роботи студент повинен підготувати:

*план написання реферату, доповіді, лекції, бесіди і ін. Згідно обраної студентом теми;

*підібрати відповідні літературні джерела, наочні та натуральні матеріали, статистичні дані;

ознайомитися з бібліографічними вимогами для роботи із літературними джерелами;

*отримати консультацію викладача із незрозумілих питань, які виникли в процесі підготовки.

III. Основні вимоги щодо написання реферату, тексту лекції, бесіди і ін.

1. Викладати підготовлений матеріал в стислій, лаконічній, зрозумілій формі у рукописному чи друкованому вигляді, на стандартних листках (з однієї сторони).
2. Об'єм роботи має бути в межах 12-15 сторінок, в т. Ч. вступ -1-2, основні підрозділи теми (їх може бути 3-5) -10-12, висновки -1-2 сторінки.
3. Текст роботи супроводжувати з посиланням на літературні джерела (автор, порядковий номер в списку рекомендованої літератури, сторінки).
4. Загальна кількість опрацьованих літературних джерел (монографії, підручники, наукові збірники і статті, тези і ін.) не менше 12-15 назв.

IV. Правила оформлення написаної праці

1. На титульній сторінці вказати міністерство, вуз, факультет (ПГФ) кафедру (біології), тему, виконавця, керівника, місто, рік.
2. На першій сторінці оформляється зміст написаного, вказавши сторінки відповідних розділів чи підтем. Кожен розділ починати з нової сторінки його слід виділити жирним шрифтом чи підкреслити, а також занумерувати (1.1, 2.3, 2.4, і т. д.)
3. На наступних сторінках подається вступ, виклад розділів і підрозділів теми, висновки, список літературних джерел, додатки.

V. Бібліографічні вимоги.

Для прикладу наводимо декілька зразків щодо оформлення літературних джерел озміщуються в алфавітному порядку):

1. Дубровська Г.М., Ткаченко А.П. Системи сучасних технологій: Навч. посібник /За ред. А.П.Ткаченко. .-К.: Центр навчальної літератури, 2004.-С. 17-24.
2. Збожна О.М. Основи технології: Навч. Посібник. -Тернопіль: Карт-Бланш, 2002.-С. 167-173.
3. Мельниченко Н.В. Курс лекцій та тематика лабораторних робіт з анатомії і морфології рослин.-К.: Фітосоціоцентр. 2001.-С. 120-128.
4. Экология и экономика /О.Ф.Балацкий, Л.Г.Мельник, Н.В.Ярош и др.-К.: Урожай, 1986.-С.40-79.

Заліковий лист реферату

Тема:

Студент: _____

(Прізвище, ініціали, група)

Термін здачі _____ ***Дата здачі***

м п/п	***Теза***	***Бал «+»***	***Антитеза***	***Бал «-»***
1.	***Титульний лист***			
Відповідає зразку		***+2***	*Не відповідає зразку* \ ***-2***	
2	***Зміст***			
Зміст є і відповідає вимогам		***+1***	*Змісту немає чи не відповідає вимогам*	***-1***
3	***Вступ***			
відповідає вимогам		***+2***	*не відповідає вимогам*	***-2***
4.	***Основний зміст реферату***			
Відповідає темі		***+60***	*не відповідає темі*	***-60***
Висвітлений грунтовно		***+3***	*Висвітлений поверхово*	***-3***
5	***Ілюстрації***			
Виконані автором		***+2***	*Відсутні*	***-2***
Є ксерокопіями		***+1***	*Відсутні*	***-1***
Великоформатні		***+3***	*Відсутні*	***-3***
6	***Посилання в тексті на літературні джерела***			
Посилання с і відповідають джерелам		***+2***	*Посилання немає чи не відповідають джерелам*	***-2***
7	***Список використаних джерел***			
Включає 3-5 джерел		***+1***	*Список відсутній*	***-4***
Включає 5 джерел		***+2***		
Оформлений згідно вимог		***+3***	*Оформлений невірно*	***-2***
8	***Висновки***			
Відповідають змісту		***+3***	*Висновки відсутні чи не відповідають змісту*	***-3***
Оформлені згідно вимог		***+2***	*Не відповідають вимогам*	***-2***
9	***Нумерація сторінок***			
Пронумеровані вірно		***+1***	*Не пронумеровані зовсім чи не вірно* \ ***-I***	
10	***Загальний вигляд роботи***			
Має естетичніш вигляд		***+3***	*Має неестетичний вигляд*	***-3***
Реферат підшитий		***+2***	*Реферат не підшитий*	***-2***
Текст віддрукований		***+2***	*Текст написаний від руки*	***-2***
Текст за почерком читається легко		***+2***	*Текст читається важко*	***-2***
11	***Термін здачі роботи***			
Здана вчасно		***+3***	*Здана невчасно*	***-3***
Всього		***+100***		***-100***

Загальна кількість балів « »Оцінка за роботу « »

Перевірив і прийняв залік викладач

_____

Посада підпис прізвище та ініціали

Бали	***Оцінка***
90-100	***5***
75-89	***4***
60-74	***3***
35-59	*2*